

1854 var året då den före detta korpralen Nils Strid och hans två kumpaner begick ett av världshistoriens största bankrån i Östgötha Banks källare på Stora torget i Linköping. Faktiskt, i just den byggnad där vi nu huserar. Bytet blev en astronomisk summa pengar och ryktet på stan sa att förövarna var vålnader som gått rakt genom bankvalvets väggar. Kanske för att kuppen var av ovanligt fräck karaktär – kvar i valvet lämnade trion endast en tredaler-sedel och en dikt som löd:

VI LÄNSAT HAVER ÖSTGÖTA BANK
OCH MÅNGEN RIK KNÖS TORDE BLIVIT PANK.
VI LÄMNA DOCK EN TREDALER KVAR
TY HUNDAR PISSAR PÅ DEN SOM INGET HAR.

Kanske var det för att bygga myten om sig själva. Kanske ville Strid bara uttrycka ett ”fuck you” till etablissemang. Det kommer vi aldrig få veta.

Det vi vet är att varken Strid eller hans två vänner var speciellt diskreta med sina nyvunna rikedomar. Och att det därför inte tog polisen speciellt lång tid att spåra de tre gärningsmännen. Strid dömdes utan pardon: 120 piskrapp och livstids utvisning till Amerika. Resan betalades av banken, som var ganska angelägen om att han skulle lämna landet så fort som bara möjligt.

Vad som hände sen vet ingen säkert. Vissa hävdar bestämt att Strid till slut hängdes för mord på två personer i Iowa. Vissa säger att han blev skjuten på en bordell i Juárez, medan andra menar han att spenderade många år som sol-och-vårare i olika delar av Toscana. Det enda vi vet med säkerhet är att Nils Strid under några korta dagar våren 1854 var den rikaste mannen i Linköping.

Mycket tyder på att Strid, trots att han ändå kom förhållandevis lindrigt undan, aldrig lyckades släppa tanken på de rikedomar han förlorat. Att tanken förtärde honom. Att han till slut drevs till vansinne. Vissa går till och med så långt som att hävda att Strids osalige ande aldrig lämnat den plats där han en gång begick ett av världens största bankrån. Att han fortfarande finns kvar – om inte annat som en svag viskning eller en skugga på väggen. Som en påminnelse om vad som hände – just här – en vårnatt 1854.